

Inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna

1. Cel i zakres opracowania

Celem niniejszego opracowania jest ekspertyza chiropterologiczna oraz ornitologiczna, pod kątem występowania gatunków ptaków i nietoperzy na terenie budynku Szkoły Podstawowej im. Króla Kazimierza Wielkiego w Damienicach, w związku z planowanymi pracami termomodernizacyjnymi.

Niniejsze opracowanie ma na celu określenie stopnia zasiedlenia oraz charakteru użytkowania budynku przez ptaki i nietoperze. Zebrane informacje posłużą do sformułowania zaleceń mających na celu ochronę zwierząt w trakcie przeprowadzania prac oraz ustalenie wariantu skutecznej kompensacji siedlisk potencjalnie lub realnie utraconych w ich wyniku.

Zakres opracowania obejmują wyniki przeprowadzonych kontroli terenowych, ich interpretację oraz proponowane działania kompensacyjne.

2. Podstawa opracowania

Podstawą niniejszego opracowania jest zlecenie z Gminy Bochnia, na wykonanie inwentaryzacji ptaków i nietoperzy gnieźdzących się na terenie wskazanych obiektów gminnych.

3. Lokalizacja

Obiekt objęty niniejszym opracowaniem tj. budynek Szkoły Podstawowej w Damienicach im. Króla Kazimierza Wielkiego położony jest na terenie działki nr ewidencyjny 796 w miejscowości Damienice nr 11. Budynek szkoły jest to budynek trzykondygnacyjny, pochodzący z początku XIX wieku. Szkoła zlokalizowana jest w centralnej części miejscowości Damienice, przy drodze gminnej. Na poniższej mapie przedstawiono lokalizację opisywanego obiektu.

Rys. 1. Lokalizacja obiektu na ortofotomapie

4. Opis terenu i obiektu

Obiekt objęty opracowaniem to budynek Szkoły Podstawowej w Damienicach im. Króla Kazimierza Wielkiego. Zlokalizowany jest w centralnej części miejscowości, przy drodze gminnej, w terenie intensywnej zabudowy jednorodzinnej i usługowej. Jest obiektem wolnostojącym, trzykondygnacyjnym, składającym się z dwóch naw. Najbliższe sąsiedztwo budynku stanowią:

- od strony wschodniej – budynki mieszkalne jednorodzinne, zagrodowe, dalej pola uprawne;
- od strony wschodniej – droga gminna, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz budynki usługowe;
- od strony zachodniej – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna;
- od strony południowej – grunty rolne oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

Budynek szkoły jest to budynek trzykondygnacyjny, o powierzchni zabudowy budynku wynoszącej około 3 515 m². Ściany budynku wykonane zostały w konstrukcji tradycyjnej, murowanej, bez izolacji termicznej. Ściany Sali gimnastycznej wykonane zostały z żużlobetonu ocieplonego styropianem o grubości 5 cm. Dach o konstrukcji drewnianej, kryty blachą, z izolacją z wełny mineralnej o grubości 15 - 20 cm. Okna zewnętrzne PCV.

Budynek przeznaczony został do prac termomodernizacyjnych obejmujących w szczególności modernizację instalacji CO, wymianę okien i drzwi oraz ocieplenie ścian, stropów, ścian fundamentowych i piwnic.

5. Obszary chronione utworzone celem ochrony ornitofauny i chiropterofauny

Miejsce lokalizacji planowanego przedsięwzięcia zlokalizowane jest poza obszarami podlegającymi ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody. W odległości około 1,3 km w kierunku północno – zachodnim zlokalizowany jest obszar Natura 2000 Puszcza Niepołomska PLB120002. Obszar ten zajmuje powierzchnię 11 762,31 ha i położony jest w województwie małopolskim na terenie gminy Niepołomice, Kłaj, Drwinia i Bochnia (gmina wiejska). Obszar stanowi duży kompleks leśny w widłach Wisły i Raby. Składa się on z dwóch części oddzielonych od siebie doliną rzeki Drwinki z dużym obszarem łąk. Większa, południowa część Puszczy jest zdominowana przez lasy sosnowe. Sąsiadujący z Wisłą mniejszy północny fragment ostoi jest mozaiką lasów liściastych i nadrzecznych poprzecinany starorzeczami. Dominują tu młodniki ale występują również dobrze zachowane połacie starodrzewi. Jest to ostoja ptasia o randze europejskiej E70. Występuje tu co najmniej 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jedna z największych w kraju populacji muchołówki białoszyjej. Gniazduje powyżej 1% populacji krajowej muchołówki białoszyjej i puszczyka uralskiego; w stosunkowo dużej ilości występuje włośchatka. Na poniżej mapie przedstawiono lokalizację inwestycji względem granic obszaru.

Rysunek 1. Lokalizacja inwestycji względem obszarów chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody

Najbliższymi formami ochrony przyrody utworzonymi w celu ochrony gatunkowej chiropterofauny są:

- obszar Natura 2000 Nowy Wiśnicz PLH120048 położony w odległości około 9,2 km m w kierunku południowym.

Najbliższymi obszarami chronionymi utworzonymi w celu ochrony ornitofauny są:

- obszar Natura 2000 Puszcza Niepołomska PLB120002 położony w odległości około 1,3 km w kierunku północno - zachodnim.

6. Opis planowanych działań

Opisywany budynek przeznaczony został do prac remontowych, obejmujących wykonanie termomodernizacji, celem zmniejszenia energochłonności budynku. W ramach realizacji zamierzenia wykonane zostaną następujące prace:

- modernizacja instalacji CO (systemu grzewczego);
- ocieplenie ścian zewnętrznych i wewnętrznych do przestrzeni nieogrzewanych;
- wymianę okien, drzwi i okien połaciowych;
- ocieplenie stropu;
- cieplenie ścian fundamentowych oraz piwnic powyżej i poniżej gruntu.

Powyższe prace z uwagi na swoją skalę i charakterystykę, mogą mieć potencjalny wpływ na ornitofaunę i chiropterofaunę. W związku z powyższym dokonano szczegółowej oceny pod tym kątem. W szczególności z uwzględnieniem możliwości występowania miejsc lęgowych i bytowania chronionych gatunków zwierząt w obrębie elewacji i poddasza termomodernizowanego budynku.

7. Metodyka

Na potrzeby niniejszego opracowania wykonano dwie wizje terenowe w dniach 5 maja i 7 czerwca 2022 roku. Do wyszukiwania siedlisk ptaków i nietoperzy wykorzystano szereg metod o różnych zastosowaniach, skuteczności i ograniczeniach: oględzin bezpośrednich oraz obserwacji aktywności ptaków i nietoperzy. Biorąc pod uwagę czas wykonywanych prac terenowych oraz różny okres występowania poszczególnych gatunków, powyższe metody umożliwiają sporządzenie opinii ornitologicznej oraz chiropterologicznej wskazującej w opracowaniu jedynie możliwe do stwierdzenia siedliska w okresie prowadzonych oględzin budynków. Dodatkowo na podstawie wiedzy i doświadczenia zostały wskazane potencjalne siedliska gatunków chronionych.

Sporządzenie opinii ornitologicznej oraz chiropterologicznej w oparciu o powyższe badania w danym okresie nie zapewnia pełnej wykrywalności, jednak umożliwia określenie atrakcyjności budynków objętych analizą w aspekcie ornitologicznym oraz chiropterologicznym

W przypadku ptaków poszukiwano ich gniazd na elewacjach oraz w szczelinach, a także śladów ich aktywności w postaci pobieleń kałem lub śladów otarć ogona pod szczelinami. Obserwowano także aktywność ptaków przebywających w pobliżu budynku. W przypadku nietoperzy poszukiwano śladów odchodów na elewacjach oraz pod nimi, jak również śladów bytowania na poddaszu budynku.

8. Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji

Obserwacje terenowe rozpoczęto od przeprowadzenia wizji na zewnątrz obiektu. Dokonano szczegółowej analizy elewacji budynku pod kątem śladów gniazdowania ptaków. Obserwacje prowadzono w trakcie sezonu lęgowego.

W wyniku przeprowadzonych obserwacji na elewacji analizowanego budynku, z uwagi na szerokie wnęki okien stwierdzono występowanie gniazd oknówki zwyczajnej (*Delichon urbicum*). Od strony północno – zachodniej budynku, we wnękach okien jednej nawy budynku stwierdzono łącznie 2 gniazda oraz ślady ich wcześniejszej bytności. Miejsca gniazdowania zaznaczono na poniższym schemacie budynku.

Rysunek 3. Miejsca stwierdzonych gniazd oknówki zwyczajnej

Stwierdzone gniazda przedstawiono na załączonej dokumentacji fotograficznej.

Fot 1. Miejsca stwierdzonych gniazd oknówki zwyczajnej nr 1-2

Oprócz wskazanych gniazd oknówki zwyczajnej (*Delichon urbicum*) występujących we wnękach okien budynku nie stwierdzono innych śladów bytowania zwierząt. Pokrycie dachowe budynku, wykonane z blachy jest w dobrym stanie technicznym, bez widocznych ubytków. W pokryciu dachowym nie zaobserwowano żadnych otworów które mogły by być wykorzystywane przez zwierzęta.

Dalsze obserwacje terenowe kontynuowane w obrębie istniejącego poddasza budynku. W celu pełnej weryfikacji stanu faktycznego, przeprowadzono szczegółową wizję poddasza, w czasie której poszukiwano śladów bytowania ptaków i nietoperzy. Poszukiwano wszelkich niezaobserwowanych z zewnątrz otworów, przez które zwierzęta mogły by się dostawać do środka. Na miejscu nie zaobserwowano otworów w pokryciu dachowym, które mogą być wykorzystywane przez ptaki i nietoperze. Istotne znaczenie ma fakt, że poddasze budynku wykorzystywane jest jako przestrzeń magazynowa. Wybraną dokumentację fotograficzną obiektu zestawiono poniżej.

Fot. 2. Elewacja północno - wschodnia – wejście do budynku

Fot. 3. Elewacja północno – zachodnia budynku

Fot. 4. Elewacja północna

Fot. 5. Elewacja północno – zachodnia

Fot. 6. Elewacja południowa – sala gimnastyczna

Fot. 7. Widok poddasza użytkowanego jako przestrzeń magazynowa

W wyniku przeprowadzonych obserwacji na terenie wskazanego obiektu nie stwierdzono wewnątrz budynku występowania miejsc gniazdowania ptaków, w tym jakichkolwiek pozostałości gniazd. Na zewnątrz budynku, we wnękach okien nawy południowej, na północno – zachodniej elewacji budynku stwierdzono łącznie 2 gniazda oknówki zwyczajnej (*Delichon urbicum*).

W pobliżu obiektu nie zaobserwowano gatunków ptaków zwyczajowo związanych z budynkami, takich jak jerzyki (*Apus apus*), wróble (*Passer domesticus*), kopciuszki (*Phoenicurus ochruros*), kawki (*Coloeus monedula*), bądź pustułki (*Falco tinnunculus*).

Budynek posiada nieocieplone strychy pod pokryciem dachowym. Nie stwierdzono występowania nieszczelności i ubytków w obrębie poszycia dachowego lub na jego połączeniu z konstrukcją murowaną, umożliwiających przedostawanie się zwierząt w tym ptaków i nietoperzy na teren poddasza. W obrębie poddaszy, w wyniku przeprowadzonej kontroli nie

zaobserwowano śladów bytowania zwierząt. Nie zidentyfikowano żadnych ptasich gniazd oraz ich pozostałości. Na posadzce oraz belkach brak odchodów zwierzęcych oraz innych śladów świadczących o bytowaniu zwierząt. Czynnikiem warunkującym taki stan rzeczy jest w dużej mierze sposób użytkowania obiektu. Budynek szkoły jest intensywnie wykorzystywany w celach dydaktycznych. Powstające ubytki lub nieciągłości dachu są jedynie okresowe i podlegają systematycznym pracom remontowym. Poddasze budynku jest łatwo dostępne i użytkowane jako przestrzeń magazynowa.

9. Zalecenia do dalszego postępowania

Prace termomodernizacyjne polegać będą między innymi na wykonaniu ocieplenia stropu i ścian budynku. Większość robót prowadzonych będzie na zewnątrz przy użyciu typowych materiałów dociepleniowych.

Z uwagi na stwierdzone występowanie miejsc lęgowych ptaków w czasie prowadzenia prac należy zwracać szczególną uwagę na możliwość gniazdowania oknówki zwyczajnej gdyż okapy dachowe oraz w wnęki okien stanowić mogą potencjalne miejsce ich gniazdowania. Należy również zwrócić uwagę na wszelkie niewykryte otwory w poszyciu celem wykluczenia możliwości zniszczenia potencjalnych gniazd. W przypadku napotkania jakiegokolwiek lęgu ptaków lub miejsca bytowania nietoperzy, prace należy przerwać a teren zabezpieczyć. Kolejno inwestor powinien wystąpić do Dyrekcji Ochrony Środowiska celem podjęcia kroków ochronnych oraz ustalenia dalszego trybu postępowania.

10. Proponowane działania kompensacyjne i ochronne

Ze względu na występowanie w obrębie elewacji budynku gniazd ptasich w trakcie planowanych prac termomodernizacyjnych należy zapewnić nadzór ornitologiczny. Po ustaleniu szczegółowego zakresu prac termomodernizacyjnych (gniazda ptasie stwierdzono w obrębie wnęk okien nawy południowej budynku) należy zinwentaryzować gniazda wymagające likwidacji. W przypadku konieczności likwidacji gniazd jako działanie kompensacyjne należy zastosować prefabrykowane sztuczne gniazda dla oknówek, w ilości odpowiadającej ilości usuwanych gniazd.

11. Wymagane zezwolenia

Zgodnie z § 6. ust 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183), w stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową wprowadza się m.in. zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień. Zgodnie

z § 9 cytowanego rozporządzenia zakaz o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 8 (...), nie dotyczy usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne.

W związku z realizacją planowanego przedsięwzięcia, z uwagi na występujące gniazda ptasie w obrębie w obrębie wnęk okien nawy południowej budynku potencjalnie dojdzie do usuwania gniazd ptasich. W takim przypadku należy zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie o wydanie zezwolenia na niszczenie gniazd lub siedlisk chronionych gatunków ptaków w trybie art. 56 ust 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 ze zm.) oraz § 6. ust 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016 poz. 2183). Wzór wniosku stanowi załącznik do niniejszej dokumentacji.

Opracował:

mgr inż. Witold Wójcik

Wzór wniosku do RDOŚ w Krakowie na nieszczelnie siedlisk chronionych gatunków zwierząt.

Gmina Bochnia

.....

(miejscowość i data)

**Regionalna Dyrekcja
Ochrony Środowiska w Krakowie**

ul. Plac Na Stawach 3

30-107 Kraków

WNIOSEK

O WYDANIE ZEZWOLENIA REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA NA CZYNNOŚCI PODLEGAJĄCE ZAKAZOM W STOSUNKU DO DZIKO WYSTĘPUJĄCYCH LUB INNYCH NIŻ DZIKO WYSTĘPUJĄCYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT OBJĘTYCH OCHRONĄ

Na podstawie art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 ze zm.) w związku z art. 52 ust. 1 lub 1a, wnioskuję o wydanie zezwolenia na wykonanie czynności podlegających zakazom w stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną.

1. Imię, nazwisko i adres albo nazwa i siedziba wnioskodawcy:

Gmina Bochnia, ul. Kazimierza Wielkiego 31, 32-720 Bochnia.

2. Cel wykonania wnioskowanych czynności (cel, opis i uzasadnienie przedsięwzięcia):

Przedsięwzięcie polegać będzie na wykonaniu termomodernizacji budynku Szkoły Podstawowej im. Króla Kazimierza Wielkiego w Damienicach. Zakres planowanych prac obejmuje:

- modernizację instalacji CO (systemu grzewczego);
- ocieplenie ścian zewnętrznych i wewnętrznych do przestrzeni nieogrzewanych;
- wymianę okien, drzwi i okien połaciowych;
- ocieplenie stropu;
- cieplenie ścian fundamentowych oraz piwnic powyżej i poniżej gruntu.

Powyższe prace z uwagi na swoją skalę i charakterystykę, mogą mieć potencjalny wpływ na ornitofaunę i chiropterofaunę. W związku z powyższym dokonano szczegółowej oceny pod tym kątem. W szczególności z uwzględnieniem możliwości

występowania miejsc lęgowych i bytowania chronionych gatunków zwierząt w obrębie elewacji i poddasza termomodernizowanego budynku.

3. Opis czynności, na którą może być wydane zezwolenie (należy wskazać właściwe zakazy wymienione w załączniku nr 1 do wniosku):

Zniszczenie siedlisk chronionych gatunków zwierząt.

4. Nazwa gatunku lub gatunków, których będą dotyczyły działania, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje:

Oknówka zwyczajna (Delichon urbicum)

5. Liczba lub ilość osobników, których dotyczy wniosek, o ile jest to możliwe do ustalenia:

Wniosek dotyczy 2 gniazd. Liczba osobników niemożliwa do ustalenia

6. Wskazanie:

a) miejsca: położenie administracyjne (nr działki, miejscowość, gmina)

Szkoły Podstawowej im. Króla Kazimierza Wielkiego w Damienicach położony jest na terenie działki nr ewidencyjny 796 w miejscowości Damienice nr 11.

b) czasu: miesiąc i rok, kiedy będą wykonywane czynności,

Prace podejmowane będą w terminie do 15 kwietnia 2023r., przed przylotem oknówki na miejsca gniazdowania.

c) zagrożeń wynikających z wykonania wnioskowanych czynności dla gatunków objętych ochroną,

Każde czynności obejmujące niszczenie siedlisk chronionych gatunków, niesie ryzyko pogorszenia warunków bytowania a tym samym spadku liczebności populacji. Dlatego w opracowanej ekspertyzie zaproponowana działania kompensacyjne polegające na montażu gniazd zastępczych. Oknówka to gatunek który łatwo adaptuje się do nowych warunków siedliskowych i chętnie zasiedla gniazda zastępcze spełniające ich oczekiwania. W związku z powyższym zniszczenie gniazd przy spełnieniu proponowanych zaleceń nie przyniesie niekorzystnych zmian w strukturze lokalnej populacji oknówki.